Nro. 27.

GAZETA LWOWSKA

w Piatek dnia 3. Kwietnia 1812.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa d. 3. Kwietnia. — Przeszłego Wtorku d. 31 p. m. odbył się w tuteyszym klasztorze PP. Benedyktynek pod tytułem Wszystkich Swiętych wybór Xieni z przyzwoitą uroczystością.

Z Wiédnia d. 25. Marca. — N. Pan raczył Hrabiego Gabryela Haller de Hallerstein, Radce rządowego i zwierzchniego Kommissarza kraiowego w Siedmiogrodzkiéy ziemi wynieść na dostoyność taynego Radcy, w nagrodę świetnych zasług iego, położonych w cywilnéy i woyskowéy służbie.

N. Pan raczył uczonych i zasłużonych mężow: Adama Bartsch, naystarszego Kustosza i Członka C. K. Akademii sztuk kształcących, tudzież Xiędza Franciszka Neumann, C. K. Radce, oraz Dyrektora gabinetu nummizmatyki i starożytności, ozdobić krzyżami Orderu S. Leopolda.

Dyrekcya tuteyszego C. K. teatru opery, pragnąc zaradzić istotnemu niedostatkowi drammatycznéy poezyi, tudzież zbić ten zarzut, iż opera niemiecka rzadko tylko wykształconemu człowiekowi sprawia ukontentowanie, wezwała w celu przywiedzenia téyże opery do doskonałości, wszystkich niemieckich Poetów do napisania tragicznéy i komicznéy opery niemieckiéy, ofiaruiąc za każdą z osobna, która za naylepszą uznaną będzie, nagrodę 100 czerwonych złotych w złocie.

Z Pragi d. 18 Marca. — Hrabia Józef Malabailla de Canal, Prezes C. K. ekonomiczno-patryotycznego towarzystwa, Mąż znany ze sławą tak w Kraiu iak i za granicą ze swoiéy ludzkości i z tak wielu powszechnie użytecznych ustanowień, wyrabia ze słodkich buraków w swoim blisko Prag. leżącym ogrodzie syrup, który w nieiednym względzie dla swych dobrych własności przed Hamburskim na pierwszeństwo zasługuie, a z którego przez łatwą operacyę krystallizowany cukier uzyskać można. Tak więc ten ogród, poświecony przez zacnego posiadacza ukontentowaniu Publiczności i publicznemu oświeceniu, staie się mieyscem, w którém przyprowadza się do skutku tak dobroczynny w teraźnieyszych czasach wynalazek.

Z Gracu. — C. K. Wysoki Rząd kraiowy naszéy prowincyi, nadał Franciszkowi Xaweremu Schafzahl właścicielowi fabryki żelaznéy, dla dalszego zachęcenia iego kraiowy przywiley fabryczny wraz ze wszystkiemi do niego należącemi prawami z téy przyczyny, że się popisał wynalazkiem robienia gwoździ bez ognia, i zalécił się rozszerzoną swoią i celuiącą rękodzielnią.

Z Pressburga d. 20 Marca. — Dnia 16 b. m. odprawiło się 77me, a nazaiutrz 78me seymowe posiedzenie.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża d. 10. Marca. — Wyrok Cesarski d. 3 Marca wydany, stanowi: Art. 1. Patenta (Lettres patentes), które My stosownie do wyroków Naszych d. 26 i 28 Sierpnia wydanych, dawać będziemy dla upoważnienia niektórych Naszych poddanych do przyięcia służby u obcego mocarstwa, lub do naturalizowania się za granicą, muszą bydź opatrzone wielką pieczęcią Stanu. Art. 2. Pieczęć wielka będzie wyciśniona przez naszego Kuzyna, Xięcia Arcykanclerza Państwa, po obradach odprawionych w Radzie na ten koniec rozporządzonéy. Art. 3. Za wspo-

mnioną pieczęć należy się płacić do Kassy pieczęci 1000 franków.

Dnia 11. *Marca.* — Przeszłéy Niedzieli Cesarz Imć ieździł konno przez pola elizeyskie do mostu Jena, dla oglądania robót tamecznych. Powrócił zaś przez szkołę woyskową, ulicę Bourgogne i przez most Zgody.

Senat zgromadził się wczoray nadzwyczaynie pod prezydencyą Xiążęcia Arcykanclerza. Mowcy rządowi udali się na posiedzenie dla podania proiektu do uchwały Senatu.

Piszą z Besançon pod d. 27 Lutego, iż Cesarz Imć wyznaczył 2000 franków pensyi roczny Pani Henry, wdowie po Pułkowniku Inżynierów tegoż nazwiska, który zginął podczas oblężenia Walencyi. Syn iego Edward Henry, został mianowany Baronem Państwa, a d. 25 Lutego Prefekt Departamentu Doub odebrał zlecenie wręczyć mu zapis wieczysty 4000 franków rocznego dochodu na dobrach Cesarskich w Hannowerze.

Z zalanéy kopalni Beaujonc, wyciągniono tylko 74 zamiast spodziéwanych 93 osób; 19ście utonęło zaraz w piérwszéy chwili zalania.

Hiszpania.

Podług doniesień francuzkich, oczekuią lada dzień z okolic Alikantu ważnych wiadomości. Wiadomo, że woysko Xięcia Albufera (Marszałka Suchet) iuż pod tą twierdzą stanęło, a część iego wysłaną była nawet na podiazdy w okolice Kartageny. Spodziéwaią się, iż obie te warowne mieysca ieszcze przed Wielką nocą poddadź się będą musiały. Kartagena nie iest tak mocną iak Alikant. Wreście Inżynierowie francuzcy tak są biegli w robotach około oblężenia, iż żadnych iuż nie znaią trudności, czego nowsze przykłady pod Saguntem, Walencyą i Peniskolą dowodzą. Sądzono, iż téy ostatniéy twierdzy wcale obledz nie można; a iednakże przez 8 dni wciąż ią bombardowano, chociaż Francuzi żadnych regularnych nie otworzyli byli przykopów.

Podług dzienników angielskich została Rejencya hiszpańska rozwiązana, a na iéy mieysce ustanowiona Rada wykonawcza, składaiąca się z pięciu następuiących członków: z Xiążęcia de l'Infantado, Ambassadora przy Dworze angielskim; Hrabiego de la Bisbal; Admirała Villavicencio, Gubernatora Kadyxu; Wice-Admirała Mosquera, i P. Ribas.

Sycylia.

Dzienniki angielskie umieściły następuiący list z Palermu, pisany d. 29. Stycznia: „Dnia 12. b. m. zaraz po moiém przybyciu do tego miasta, opisałem WPanu w krótkości położenie interessów tego Kraiu. Od tego czasu doznał Rząd téy wyspy zupełnéy zmiany; dokładnieysze o tém szczegóły wyczytasz WPan z urzędowych doniesień, przesłanych przez Ministra angielskiego Dworowi Londyńskiemu. Doniesienia te powierzone zostały Panu Douglas byłemu Sekretarzowi poselstwa, który do Anglii powrócił, a którego mieysce Pan Lamb ma obiąć.“

„Mam honor przesłać WPanu załączone doniesienie, z którego wyczytasz, iż się Król dla słabości zdrowia swoiego od rządów uwolnił, i z Małżonką swoią na wieś wyiechał. Wygnani Xiążęta zostali przywołanemi. Następca tronu przybrał tytuł: Vicario generale (Namiestnika ieneralnego). Lord William Bentink, ma pod tytułem: Capitano generale (Kapitana ieneralnego) woyskiem dowodzić. Zamyślaia przecież teraz utworzyć nowe ministerium; będzie ono złożone z samych Sycyliyczyków i takich mężów, którzy zyskali pochwałę Lorda. Oddział woyska angielskiego stać będzie w okolicy stolicy, dokąd przeniesiona zostanie główna Sztabu ieneralnego kwatéra; zapewniaią oraz, że M' Farlane będzie dowodcą w Palermie. Sycyliyczykowie zdaią się bydź kontenci z wszystkich tych środków, a przed kilkoma dniami byli nayznacznieysi Panowie i Officerowie woyska sycyliyskiego u angielskiego Ministra, z podziękowaniem za dzielne i roztropne postępowanie iego w teraźnieyszych okolicznościach. Iestem przekonany, że Lord ten zasłużył na pochwałę Anglii, i spodziéwam się, że o tém ieden tylko głos będzie. Lord Bentink poczynił wszelkie urządzenia dla sprowadzenia oddziału wóysk z Malazzo, w celu poparcia swoich rozmaitych proiektów; sam nawet miał dla tego na okręcie admiralskim dnia 13. b. m. popłynąć; lecz zaniechał tego, ponieważ na wszystkie iego

żądania zezwolono. Dziesięć dni iuż upłynęło, a nowe ministerium nie iest ieszcze mianowane, i nie słyszałem dotychczas, że Namiestnik ieneralny obiął swóy urząd Królewski. Wreście wszystko tak spokoynie się dzieie, iż o niczém prawie się nie dowiaduiemy. Spodziéwam się iednakże, iż ieszcze przed odeyściem urzędowych doniesień Lorda Bentink, nowe ministerium przez publiczne obwieszczenie (avviso publico) ogłoszoném zoztanie. "

„ W téy chwili dowiaduię się, że korweta the Harald iutro z doniesieniami popłynie; a mnóstwo listów, które ieszcze mam pisać, zniewala mnie do ukończenia ninieyszego. Od wczoray nic nowego nie słychać o wyborze ministerium; mówią tylko, że Belmonte, ieden z wygnanych Xiążąt, ma bydź na czele nowéy administracyi. Iakoż zdaniem moiém, iest ón nayzdolnieyszym do tego urzędu człowiekiem. Codziennie spodziéwane tu woysko angielskie; pułki 10ty, 21wszy, 81wszy i 3ci pułk niemiecki, rozłożą się w pobliskości stolicy. W téy chwili stawiaią na Molo koszary dla iednéy wóysk tych części, a Sycyliyczykowie mówią, iż ich ten środek zachwyca. Lękaią się oni właściwie Neapolitańczyków, którzy dotychczas doznawali opieki dworu; przed kilkoma dniami ta się wieść śmieszna rozeszła, iż wszystkich znayduiących się tu Anglików poymać miano. "

„ Jenerał M' Farlane, otrzymał podrządne dowodztwo ze stopniem Marechal-de-camp. Wczoray ziechali tu wszyscy wygnani Xiążęta; cofniono oraz podatek 1 od 100, z którego lud tak bardzo był niekontent. Mieliśmy tu przez 48 godzin okropną burzę; wszystkie woienne okręty stoiące w zatoce, spędzone zostały z kotwicy; ieden bryg nasz musiał pościnać maszty; dwa okręty przewozowe rozbiły się; Neapolitaine o 74 działach zerwał się z kotwicy, i zrządził wielką szkodę pomiędzy flottą. Oto są wszystkie nowiny, które słychać w Sycylyi. "

P. S. Zapewniaią, że Xiąże Casse o, mąż bardzo szanowny, został Sekretarzem Stanu; mniemam że za nadciągnieniem woyska angielskiego, i inne mianowania ogłoszone będą.

Wielka Brytania.

Dziennik Państwa zawiera z Londynu pod d. 25. Lutego, co następuie: „Nowe urządzenie Ministerium, nie iest ieszcze zupełnie do skutku przyprowadzone. Wczoray. o trzeciéy godzinie udał się Lord Castlereagh do Carlton-House, i odebrał z rąk Xięcia Rejenta pieczęć iako piérwszy Sekretarz Stanu w Departamencie interessów zagranicznych. Xiążęta Norfolk i Bedford, mieli przeszłego Czwartku audyencyę u Xięcia Rejenta. Pozawczoray wybierano maytków na Tamizie z wielką surowością; około 200 ludzi wzięto z okrętu Tinder.

Fregata the Driad, zatrzymała bryg amerykański Don Rodrigo, który z Nowego Yorku do Bordeaux płynął i posłała go do Plymouth.

Z Nottingham donoszą, iż sprawcy rozruchów zgruchotali d. 20. Lutego ieszcze 5 warsztatów; byli uzbroieni muszkietami i pistoletami.

Sloop woienny Actäon przywiózł wiadomość, iż między żołnierzami na wyspie St. Helene bunt powstał. Udało się było buntownikóm dostać w swóią moc Wielkorządzcę; w kilka dni potém został tenże uwolniony i porządek nazad przywrócony. Siedmiu głównych buntowników stracono, 40 posłano do Anglii.

Admirał Cotton, naczelny dowodzca flotty kanałowéy, umarł niedawno.

Dzienniki angielskie pod d. 18 Lutego zawiéraią, co następuie: „Termin, który Parlament założył ograniczeniom władzy Xięcia Rejenta, upłynął d. 18 Lutego. Xiąże obeymuie zupełną władzę Królewską. Jego Królewicowska Mość pisał dnia 14. do Xięcia York, dla wyrażenia mu, iż żąda utworzyć administracyę, któraby mogła ziednoczyć wszystkie wielkie partye Państwa, i dla oświadczenia Xięciu ukontentowania swoiego z teraźnieyszego Ministerium. Podług tego, cośmy się dowiedzieli o treści listu, mówi Xiąże naypiérwéy o swoim przy obięciu rejencyi do P. Percival pisanym liście, wspomina potém z wielkiemi pochwałami o swoich teraźnieyszych Ministrach i o swoiém życzeniu ziednoczenia ich z swoiemi przyiaciółmi młodości i z temi osobami, z któremi w piérwsze polityczne wszedł związki. Jego Królewicowska Mość czyni tę uwagę, iż ón nie potrzebuie ani prywatnych zaspokaiać skłonności, ani przesądóm pochlébiać, i że iego iedyne życzenie zmierza do powiększenia do-

bra publicznego; że dotąd wstrzymywał się z otworzeniem myśli swoich, ażeby się nie zdawało, iż chce mieć wpływ na rozwagi prawodawstwa o stanie Irlandyi, a osobliwie Katolików. Xiąże wzmiankuie także o stanie woyny na półwyspie i załącza to zapewnienie, iż gotów iest dadź wszelką pomoc temu Kraiowi. Nakoniec zleca Xięciu York, ażeby udzielił listu tego Hrabiemu Grey i Lordowi Grenville.

Obie te osoby były nazaiutrz u Xięcia York, ażeby odmówić wszelkiego ziednoczenia z Ministrami teraźnieyszemi i oświadczyć, iż zdanie ich względem Katolików irlandzkich iest nieprzezwyciężoną przeszkodą do zamierzonego stron ziednoczenia.

Odpowiedź tę oznaymił Xiąże Rejent P. Percival z tym dodatkiem, iż tenże ma się uważać za Jego nieodmiennego pierwszego Ministra."

Xiąże Richmond, którego mieysce Wice-Króla Irlandyi, iak głoszono, miało się dostać Lordowi Powis, otrzymał od Xięcia Rejenta order Podwiązki błękitnéy.

Dziennik Morning Chronicle pod dniem 24 Lutego twierdzi, iż Ministrowie postanowili, aby żądania rzymsko-katolickich obywatelów Irlandyi nie były rozstrząsane w gabinecie, lecz ażeby każdemu członkowi gabinetu zostawiona była wolność postępowania w téy mierze podług własnego zdania bez naradzania się w tém z kollegami, i bez uważania tego pytania za prawidło rządowe.

Dziennik Star zawiera pod tymże dniem o tym samym przedmiocie, co następuie: „Xiąże Rejent i Ministrowie okazali względem przypuszczenia do praw i swobód Katolików irlandzkich, tego to ważnego przedmiotu, który tak istotnie z bytem Anglii iest połączonym, nadspodzianą powolność. Dowiaduiemy się, iż Xiąże Rejent posłał wczoray do Pana Ponsonby (Deputowanego irlandzkiego, który naywiększy ma wpływ w izbie niższéy) poselstwo z oświadczeniem, że ón i ministerium iego nie będą się mieszać do nastąpić maiących dyskussyi względem żądań Katolików irlandzkich, i że nie chcą mieć żadnego wpływu na rozstrzygnienie, które w téy mierze nastąpi: co innemi słowami tyle znaczy, iż tego pytania za sprawę rządową uważać i iako taką roztrząsać nie będą, lecz że ie oddaią pod wolną, oraz bezstronną rozwagę i rozstrzygnienie Parlamentu. Wybrano Pana Sheridana na sprawce tego poselstwa; lecz ón domagał się z zwyczaynym swoim rozsądkiem i znaiomością ludzi tego, aby trzeci był przytomnym nietylko wtenczas, gdy mu to poselstwo przez Xięcia Rejenta zlecone zostanie, ale nawet i wtenczas, gdy się z niego przed Panem Ponsonby sprawiać będzie. Zezwolono na iego żądanie, a Pan Adams został na tę trzecią osobę wybrany. Przez to zapobieżono fałszywemu wykładaniu treści poselstwa, i niepodobną iest rzeczą wątpić o téy dokładności, z iaką Pan Sheridan poselstwo swoie wypełni."

Inny dziennik wyraził się iednakże nazaiutrz, iż wszystkie te twierdzenia są bez fundamentu. Nie można się spodziewać, ażeby ten, kto przyznał publicznie konieczność zezwolenia natychmiast na żądanie Katolików, chciał taić lub zmieniać w téy mierze swóy sposób myślenia. Sądziemy wprawdzie, iż Rząd Xięcia Rejenta iest tego zupełnie zdania, że nie czas teraz dawać pomienione zezwolenie, a Pan Percival sądzi z wieloma innemi, iż go nigdy dadź nie należy; iednakże Rząd nie miałby nigdy prawa przysług iakiéykolwiekbądź osoby, któreby w innym względzie pożytecznemi bydź mogły, iedynie z tego powodu odrzucać, że rzeczona osoba dla wcześnieyszéy swoiéy różności w zdaniach, zdania Rządu w téy mierze dzielić nie może. Nie sądzimy, żeby Rząd w tym przedmiocie chciał zdanie swoie choćby i w naymnieyszéy części odmieniać; a dalekiemi będąc od uważania tego pytania za wolne i za takie, względem którego każdy zdanie swe dowolnie zmieniać może, wierzymy owszém, iż to się tak ma rozumieć, że ta wolność do tych się tylko rozciąga, którzy wcześnieysze na siebie przez to przyięli obowiązki, że uznali konieczność zupełnego i nieograniczonego cofnienia ustaw, które są przeciw Katolikom wydane.

Gazeta Hamburska, umieściła z dzienników angielskich następuiący wypis z okólnego listu, pisanego z Rygi w Rossyi, przez pewnego znacznego kupca angielskiego: „Handel angielski podnosi się tu bardzo i szybko. Ponieważ Rossya iest teraz iedynym Kraiem, do którego większa połowa lądu stałego udawać się może dla opatrzenia się w osadnicze towary i rzeczy pierwszéy potrzeby, przeto należy się z nich wielkiego zysku spodziewać. Jakoż przysłano iuż wielkie zapa-

sy cukru, kawy, korzeni, przędzy bawełnianey, &c: i sprzedano ie za wysoką cenę."

Hiszpańska Ameryka południowa.

Ile sądzić można z ułomkowych, po naywiększey części niepewnych wiadomości przychodzących z tey odległey części świata, woyna o niepodległość, która tak w północnych, iako też i południowych prowincyach wybuchneła, toczy się wciąż z natężeniem, zapalczywością i z nieoddzielnemi od niey kleskami. Narachowano przeszło 20000 ludzi, których ta rewolucyina woyna życia pozbawiła. W iak smutném położeniu znayduią sie wszyscy inni mieszkańce tego Kraiu, widać to z pisma, które tak opiewa: „Zaledwie co regularne woyska (hispańskiego Rzadu) wchodzą na zbuntowane mieysca, nakładaią na mieszkańców kary pieniężne i inne ciężary; a ieżeli ciągną daley, ziawiaią się natomiast znowu rokoszanie, rozpisuią kontrybucye, żądaią kwatér, żywności i t. d. i tym sposobem dokonywaią zguby Kraiu." Kto maiątek posiada i ma sposobność do ucieczki, szuka w Państwach Ziednoczonych Stanów Ameryki północnéy, na wyspach angielskich zachodnich Indyi, lub też w osadach portugalskich swego bezpieczeństwa. Handel upadł, i wszystkie sposoby zarobków zniknęły.

Zdaie się, że w okolicach północnych, mianowicie zaś w dawnym Mexyku, rokoszanie stanowiące zrobili postępy. Siła ich powiększyła sie znacznie przy końcu Listopada r. p. Podług treści odezwy Wice-Króla, miały im Ziednoczone Stany broni i zapasów woiennych dostarczyć. — Tym czasem musiał Wice-Król przestać na swoich codziennie zmnieyszaiących się siłach, nie mógł oczekiwać żadney pomocy od bezwładnego, na wyspie Leon opasanego hiszpańskiego rządu, a nawet ogołoconym został ze wszystkich zasiłków pieniężnych, ponieważ rokoszanie opanowali transporty i wszystkie prawie kopalnie. Podobną więc do prawdy iest rzeczą, że (iak naynowsze w angielskich Dziennikach umieszczone doniesienia wzmiankuią) Republikanie w miesiącu Grudniu samą nawet stolicę Mexyk zdobyli, Wice-Króla w niewolę wzięli, iako też w nowey Kalifornii, prowincye Nowy Leon i Monterey zaięli.

Ieżeli się ta wiadomość potwierdzi, więc los tey części Monarchii Hiszpańskiey teraz iuż iest rozstrzygnionym.

W południowey części nadała iuż sobie Rzeczpospolita siedmiu ziednoczonych prowincyi Wenezuelskich swoią konstytucyę, iak dzieło przez P. Dauxion-Lavaisse swieżo w Paryżu wydane zaświadcza. Należą do niey Caraccas, Cumana, Barcellona, Varinas, Maracaibo, Coro i Guiana; a zatém całe dotychcześne starostwo Caraccas, w którém około 800,000 mieszkańców liczono, a które Koronie hiszpańskiey 1,800,000 piastrów czyniło dochodu. Ta nowa Rzeczpospolita, używa iuż wszystkich praw udzielności. Wydała ona pozwolenie do bezpośredniego handlu z angielskiemi osadami Indyi Zachodnich, tudzież odezwę pozwalaiącą powracać osobóm dla politycznych zdań wygnanym, ieżeli na ustawy Rzeczypospolitey przysięgną.

Tymczasem zdaie się to nowe Państwo myśleć o swoiém rozszérzeniu, i stara się nakłonić sąsiedzkie prowincye, aby do iego związku przystąpiły.

W Nowey-Granadzie zdaie się toż Państwo mieć związki, iednakże zdania bardzo tam ieszcze są podzielone.

Prowincya Kartagena ogłosiła się wprawdzie d. 10. Listopada formalnie za niepodległą, własny rząd ustanowiła, od wszystkich urzędników przysięgę odebrała, i użyła przywłaszczoney sobie mocy, w celu zniesienia natychmiast inkwizycyi; lecz pograniczna prowincya Santa-Martha chce Rządowi hiszpańskiemu bydź wierną, i wydała woynę Kartagenie.

Przyszło nawet nad rzéką Magdaleny między obiedwoma stronami do potyczek, które iednakże żadnego znaczenia i skutku nie miały.

Rewolucya w prowincyi Rio de la Plata bliżey ku południowi leżącey, była w owym czasie mniey stanowiącą. Oświadczyło się wprawdzie Buenos-Ayres wyraźnie za rewolucyą; lecz Wice-Król hiszpański Don Elio wystawił przeciw powstańcóm znaczną potęgę, i opasał iak naymocniey stolicę lądem i morzem.

Umieszczono w angielskich dziennikach długą korrespondencyę, którą Wice-Król Don Elio z Admirałem angielskim Courcy z powodu tey blokady, wciągu miesiąca Paździer-

nika r. p. (*Obaczyć 22 Numer Gazety naszéy*) utrzymywał. Admirał angielski domagał się rozkazuiącym tonem odstąpienia od téy blokady na korzyść angielskich okrętow; Wice-Król odmówił mu ie wyraźnie, przyrzekł iednakże niektóre dla okrętów angielskich korzyści, na czém Admirał poprzestał.

Słychać, że zaledwie zawiązane, a poczęści z niepewnym ieszcze skutkiem walczące nowe Państwa w Ameryce południowéy przystąpiły iuż między sobą do układów, dla wykonania planu bardzo wielkiéy wagi. Wiadomo, że północna część Ameryki połączona iest przy Panamie z południową małym, w iednéy części tylko na kilka mil szérokim ięzykiem ziemi, przesmyk Daryi nazwanym; od czasu, iak południowa Ameryka iest własnością Rządu hiszpańskiego, często nad tém myślano i zastanawiano się, iakby ten przesmyk Kraiu przełamać, i w tém mieyscu morze północne z południowém połączyć. Sławni naynowsi podróżni Humboldt i Bompland, którzy to mieysce zwiedzali, naznaczyli 9 różnych punktów mogących połączyć obie morza, nietaiąc z iednéy strony połączonych z wykonaniem tego planu trudności, z drugiéy zaś ważnych wynikaiących z niego skutków. Jeżeli ten kanał związkowy (piszą) przyidzie do skutku, natenczas Nootka-Sund i Chiny zbliżą się dla północnéy Ameryki i dla Europy o 2000 mil, i zrządzą naywiększe odmiany w stanie politycznym Wschodniéy Azyi; gdyż tylko ten iedynie przesmyk ziemi, o który się bałwany atlantyckiego rozbiiaią morza, służy za przedmurze niepodległości Chin i Japonii. Niezliczone są dalsze pożytki, które z tego nowego żeglúdzę nadać się maiącego kierunku, dla wszystkich części świata wynikaią. Mówia, że nowe Państwa zaięte tą myślą, iedynie się tylko tem zatrudniaią, ażeby to dzieło wspólnie rozpoczęły i do skutku przywiodły.

Związek Reński.

Podług kilku rozporządzeń, które Gazeta Magdeburska pod dniem 10 Marca obwieściła, przedmieścia Magdeburskie Neustadt i Sudenburg maią bydź do 1 Kwietnia całkiem zniesione. Prefekt Departamentu Elby wzywa wszystkich Burmistrzów i mieszkańców swoiego Departamentu do wspierania nieszczęśliwych z tego powodu mieszkańców tych przedmieść, ażeby w przykrym i niezasłużonym losie swoim, któremu z rozrzewniaiącém poddaniem się ulegaią, w pomocy swych współobywatelów pociechę i ulgę znaleśdź mogli. Wreście będą ci mieszkańce przez Rząd wynagrodzeni, który ich gdzie indziéy pomieści. Budynki do gminy Sudenburg należące, iako to: Kościoł S. Ambrożego, ratusz, plebania, dóm szkolny, dóm wdów téy parafii, dóm pastérski, i dóm do stawiania sikawek, sprzedano dziś publicznie dla rozwalenia.

Warownie Magdeburga, będą rozszérzone.

Woyska z prowincyi Illyryiskich i z Włoch przez Tyrol przybyłe, i w Ratysbonie, iako też w okolicach tego miasta stoiące, zostaią pod rozkazami Xięcia Abrantes (Marszałka Junot).

Dnia 8. Marca przybył cesarsko-francuzki Jen. Baron Guiton ze swoim Adjutantem z Hanoweru do Stuttgardu.

Dnia 9 Marca przybył 7my Westfalski pułk liniowy pieszy do Halli. Wielka liczba mieszkańców wyszła naprzeciw niego.

Xiąże Solms Jenerał w służbie Króla Jegomości Pruskiego, przybył dnia 12 Marca do Frankfórtu. — Jadący z Lubeki goniec francuzki, przeieżdżał tegoż samego dnia przez Frankfórt do Paryża.

Dnia 14 Marca wieczorem, ziechał Xiąże Elchingen (Marszałek Ney) do Lipska.

Ponieważ z przyczyny przechodzących wielu wóysk bardzo wiele mięsa potrzeba, przeto rzeźnicy wieyscy mogą przywozić mięso do Lipska.

Dnia 15 b, m. przeieżdżał przez Frankfórt francuzki Jenerał Inżynierów Chamberlhac.

O naprawie gruntów wapnem i marglem.

Szczęśliwy ten gospodarz, który w swoich dobrach wapno palone, albo przynaymniéy margiel w wapno obfity posiada, lub który iednego albo drugiego w bliskości i za tanie dostać może pieniądze. Te dwa ciała kopalne są, iż tak powiem, kluczem do skarbów w ziemi naszéy utaionych. Nawiezione bowiem w przynależytéy ilości, osuszaią i miękczą naypłonnieyszy mokro - zi-

mny grunt gliniasty, spulchniaią iego ziemię rolniczą, rozwiiaią oraz w téy ziemi uprawnéy od dawna spoczywaiące i zamknięte pierwiastki owocowe i wyciągowe, i przeprowadzaią takowe wrośliny.

W tych okolicach, w których wapna albo marglu w wielkiéy ilości dostać można, w których korzec wapna palonego nie przechodzi wartości lub ceny 1/8 korca żyta, nie trzeba na nie żałować wydatków, ponieważ takowe wynagrodzą się sowicie. Bardzo niesłusznie czyniono w dawnych czasach wapnu i marglowi ten zarzut, iż one ojców bogatemi, synów zaś ubogiemi robią; to iest: że z początku rolę wielce użyźniaią i wydoskonalaią, późniéy zaś tém bardziéy ią wysilaią, nakoniec płonną zostawuią. Lecz wysilenie to może się tylko w ten czas trafić, kiedy z temi ziemię poprawiaiącemi nawozami:

a) nie przyzwoicie się obchodzi; kiedy takowe,

b) nader często się powtarzaią;

c) kiedy rola podczas każdego krążenia zawsze tylko wapnem albo marglem znawożoną bywa, nigdy zaś innemi zwyczaynemi nie przeplata się gnoiami;

d) kiedy wapno nie zmieszało się troskliwie z ziemią, albo do téyże w zbytecznéy przydało się miarze;

e) kiedy wapno zażyło się do bagnistych, nie należycie sucho leżących pól, albo do nieurodzaynych całkiem glinek, albo do gorących gruntów piaszczystych.

Naydzielniéy i naywidoczniéy skutkuie wapno i margiel na pastwiskach, albo na takich gruntach gliniastych, które przez wiele lat spoczywały, całkiem odłogiem leżały i żadnych nie wydawały owoców. Tu tworzą one, iż tak powiém cuda; wygubiaiąc bowiem trawy, rozwalniaią i czyszczą role, na których potém bez innego pognoiu przez 5 i 6 lat ciągle naypięknieysze rosną owoce. Prawda, że wszystko na tém zależy, ażeby wiedzieć, gdzie i w iakiéy miarze wapno lub téż i margiel do roli przymieszanym bydź powinien, tudzież iak sobie w téy robocie postąpić trzeba, ażeby te dwa rodzaie nawozów pożądane uczyniły skutki, i dla dobrego, poprawy ról swoich mocno pragnącego gospodarza wieyskiego nie tylko teraz, ale i na przyszłość naywiększe iakie tylko mogą bydź przyniosły pożytki.

Ponieważ mieszkam w okolicy, w któréy ia naypiérwszy nawozu wapiennego od r. 1794 doświadczałem i zażywanie tegoż do naprawy gruntów wprowadziłem; w któréy teraz ten nawóz wyborny od wszystkich gospodarzów, którym do tego na środkach nie brakuie, powszechnie i z naywiększą używany bywa korzyścią; iestem więc obowiązany dla pożytku kultury wieyskiéy w Galicyi podać do wiadomości to obeyście, które mnie samemu w zażywaniu tego sztucznego nawozu za prawidło służyło, i przy którém zawsze dobrze wychodziłem.

Po piérwsze iest to pewną rzeczą, iż każdy grunt gliniasty, czyli ón iest twardym czyli miękkim, tęgim czyli kruchym, ostrym czyli łagodnym, aby tylko nie był całkiem piaszczysztym albo gliniastym, zimno - bagnistym albo zbytnie kamienistym, można wapnem lub marglem nawozić i do wyższéy urodzayności przywieśdź, niż zwyczaynemi zwierzęcemi gnoiami. Chociaż bowiem wapno nie skutkuie iako pognóy, ale iako środek roztwarzaiący cząstki żyzne w roli się zawiéraiące, takowe wrośliny obficiéy iak nawóz gnoiowy przeprowadza, czyści oraz rolę z chwastów będących na wielkiéy przeszkodzie urodzayności, niszcząc ie zupełnie.

Po drugie. Podług gruntu surowego albo łagodnego, miarkuie się ilość wapna albo marglu do iego skutecznego znawożenia potrzebna. Miara marglu, którąby dla każdéy roli w szczególności naywydatnieyszą była, może bydź naybezpieczniéy przez stateczne wynaleziona doświadczenia.

Na łagodnych gruntach gliniastych, iakie właśnie znayduią się w tém mieyscu, w którém mieszkam, nie potrzebowałem nigdy więcéy do znawozenia roli, na któréy korzec pszenicy wysiewał się, iak 20 do 24 korcy dobrze wypalonego wapna, ażeby z niéy bez dodania innych pognoiów następuiące zbiérać owoce:

1go roku bób, groch, wykę, hreczkę,
2go — żyto z koniczyną,
3go — koniczynę,
4go — pszenicę,
5go — owies,

albo też:

1go — kartofle,
2go — ięczmień z koniczyną,
3go — koniczynę,
4go — pszenicę,
5go — wykę,
6go — owies,

lub nakoniec:

1go — ugor wapnem znawożony i żytem zasiany,
2go — żyto z koniczyną,
3go — koniczynę,
4go — pszenicę,
5go — groch, wykę, lecz tylko na połowicznym nawozie,
6go — żyto,
7go — owies.

Ieżeli zaś grunt był ostrzeyszym i gliniastszym, więc brałem pod ieden korzec wysiewu do 40 korcy wapna i zbierałem przez 5 i 6 lat naypięknieysze zboża.

W zażywaniu marglu, wypływa cały skutek z cząstek wapiennych w większéy lub mnieyszéy ilości w nim się znayduiących.

Ażeby tego docieć, naylepiéy będzie wywieźć na role równie tyleż fur marglu, ileby się korcy wapna wywiezło; ponieważ prócz tego margiel, zanim ieszcze z ziemią przynależycie zmieszanym bydź może, w kupkach małych na roli złożony i przynaymniéy przez trzy miesiące, ieżeli nie dłużéy, na słońce i powietrze wystawiony bydź powinien.

Znaydziemy potém, iż skutek przezeń w gruncie zdziałany nie wynagrodził kosztów na wywożenie łożonych, więc musi naturalnie miara bydź powiększona, a przeciwnie zmnieyszona, ieżeli wegetacya była za mocna.

Gdzie zaś dobry, silny i użyteczny margiel, który żółtawego, modrawego, czarniawego, białawego iest koloru (żółtawy z doświadczenia naypodleyszy, białawy naylepszy), tudzież w palcach oleiowaty iest i tłusty, naypewniéy znaydować się może, opisywać te mieysca zdaie mi się bydź rzeczą niepotrzebną. Dosyć na tém, kiedy baczny gospodarz będzie wiedział, że margiel iest ziemią, która się pospolicie przy źródłach, przy bagnistych łąkach, rozpadlinach ziemnych i dolinach znayduie; i że taż ziemia, kiedy sucha, lub na proszek utarta do winnego wsypie się octu, albo nim poleie, mniéy lub więcéy, podług mnieyszéy lub większéy ilości wapna w niéy się znayduiącego, fermentuie.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie od 28. do dnia 31. Marca 1812.

Dnie.	Czas postrzeżenia	Barometr.	Ciepłomierz Reaumura.	Kierunek Wiatrów.	Odmiany powietrza.
28	*Wsch. Słońc.*	28, 2, 0.	† 1,7; —0.4.	*Z. średni*	*rzadkie chmury.*
	2. po połud.	28, 1, 4.	† 4, 3.	*Po. Z. średni*	*lekkie chmury.*
	10. w nocy	28, 0, 6.	† 1.	*Po. średni*	*iasno, na Po. rzadkie chmury.*
29	*Wsch. Słońc.*	27, 11, 10.	† 1, 3.	*Po. słab. pot. mocny*	*łek. chmury, słaba iutrzenka.*
	2. po połud.	28, 0, 0.	† 8, 3.	*Po. Po. Z. średni*	*rzadkie chmury.*
	10. w nocy	28, 0, 0.	† 3, 4.	*Po. słaby*	*iasno, rzadkie chmury.*
30	*Wsch. Słońc.*	27, 11, 7.	† 2, 3.	*Po. słaby*	*lekkie chmury, deszcz.*
	2. po połud.	27, 11, 8.	† 8, 2.	*Z. średni*	*gęste chmury.*
	10. w nocy	27, 11, 9.	† 6, 5.	*Po. słaby*	*gęste chmury.*
31	*Wsch. Słońc.*	27, 10, 5.	† 4, 5.	*Po. średni*	*pogoda, i deszcz na przemiany.*
	2. po połud.	27, 9, 8.	† 9, 5.	*P. średni*	*gęste chmury, deszcz.*
	10. w nocy	27, 9, 6.	† 6, 9.	*Po. słaby*	*pochmurno, wielki deszcz.*